

Dániel Richárd:

STEADFAST DEFENDER 2024

A NATO újkori történetének legnagyobb hadgyakorlata

DOI: 10.35926/HSZ.2025.4.2

ÖSSZEFOGLALÓ: A NATO-hadgyakorlatok az évek során jelentős szerepet töltek be a Szövetség védelmi stratégiájában, biztosítva a tagállamoknak összehangolt katonai műveletek gyakorlását. A Steadfast Defender 2024 (Állhatatos Védő 2024) a NATO hidegháború utáni történetének legnagyobb és legösszetettebb hadgyakorlata volt, 90 ezer katona, 50 haditengerészeti egység, 80 repülőgép és 1100 harcjármű részvételével. A kiképzési rendezvény a regionális katonai biztonsági kihívásokra adott válaszként a kollektív védelem és a modern hadviselési eljárások tesztje volt; nem csupán a hagyományos szárazföldi, légi és tengeri műveletekre fókuszált, hanem kiemelt figyelmet fordított a parancsnoksági, logisztikai és kommunikációs rendszerek integrálására is, így hozzájárult a NATO 2022-es stratégiai koncepciójának gyakorlati teszteléséhez és finomhangolásához.

KULCSSZAVAK: Steadfast Defender, nemzetközi hadgyakorlat, elrettentés, kollektív védelem, interoperabilitás

A SZERZŐRŐL:

Dániel Richárd az NKE HHK Hadtudományi Doktori Iskola hallgatója (ORCID: 0009-0007-2115-3603; MTMT: 10100794)

BEVEZETÉS

A több mint egy évvel ezelőtt befejeződött *Steadfast Defender* (STDE24)¹ méltán a NATO történetének egyik legnagyobb hadgyakorlata. A 2024 januárja és júniusa között zajlott eseménysorozaton mintegy 90 ezer katona, 50 haditengerészeti egység, több mint 80 repülőgép és több mint 1100 harcjármű² vett részt,³ így messze felülmúlta a 2018-ban levezetett Trident Juncture (Háromágú Kapcsolat) gyakorlatát. Az akkori gyakorlat 50 ezer katona részvétele mellett Norvégiára és a Balti-tengerre összpontosított.⁴ A 2024-es mind létszámában, mind a részt vevő országok tekintetében, mind a földrajzi kiterjedésében felülmúlta a 2018-as elődjét, amelyen már 32 ország katonái vettek részt, és a légi, a szárazföldi és a tengeri műveletek mellett – a modern hadviselés összetettségét tükrözve – tesztelte a kiber- és a hibrid fenyegetés elleni védekezést is.⁵

¹ A NATO-gyakorlatok neve után általában a teljes évszám helyett csak az aktuális év utolsó két számjegyét jelenítik meg. A gyakorlatok nevének rövidítéseit pedig az első és második szó első két betűjéből képzik.

² 166 harcokosi, 533 gyalogsági harcjármű, 417 páncélozott szállító harcjármű.

³ Steadfast Defender; Factsheet stde24.

⁴ Trident Juncture 2018.

⁵ Steadfast Defender 2024.

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezetén (NATO) belül napjaink egyik központi kérdése a kollektív védelem biztosítása és az integráció magas szintjének elérése. Bár a megvalósítást tekintve a tagországok között jelenleg jelentős nézetkülönbségek vannak, azonban a közös hadgyakorlatok hozzájárulnak a NATO védelmi politikája egységesebb megvalósításához és a tagországi haderők közötti szorosabb együttműködéshez.⁶ A 2022-es NATO stratégiai koncepció középpontjában már a kollektív védelem megerősítése áll, válaszul az egyre növekvő hagyományos katonai fenyegetésekre és az új biztonsági kihívásokra, mint például a kibertámadások, a terrorizmus vagy a hibrid hadviselés. Az új stratégia külön kiemeli Oroszország közvetlen katonai fenyegetését, amely az Ukrajna elleni agresszióval és a több mint három éve folyó háborúval indokoltá tette a NATO keleti szárnyának megerősítését.⁷

A Krím-félsziget orosz megszállása, valamint az Ukrajna ellen 2022-ben megkezdett közvetlen orosz agresszió megerősítette a Szövetségen belüli együttműködést, amit a NATO új stratégiai koncepciója is jól példáz. A fenyegetettség mértékét a NATO kelet- és közép-európai tagországai eltérően értékelik, így a balti államok és Lengyelország saját nemzeti és regionális védelmi elképzelésekkel rendelkeznek. Az új stratégiai koncepció az elrettentés és a kollektív védelem megerősítését helyezi előtérbe, ugyanakkor különbséget tesz a kelet- és közép-európai tagok által érzékelt fenyegetettségi szintek között, amit új katonai koncepciók alkalmazásával kíván elérni. Az eddig használt „megtorlás alapú” elrettentés „megtagadás alapúvá” vált, amit a nukleáris képességek erősítésével, illetve a *NATO új haderőmodelljének* (New Force Model – NFM) bevezetésével kíván elérni. A megvalósítást tekintve az eddigi „előretolt jelenlétet” felváltotta az „előretolt védelem” a keleti stratégiai irányban. Az elrettentés hagyományosnak számító módszereinek átalakítása növeli a Szövetség elrettentő erejét és reagálóképességét.⁸

A szövetségesek közötti együttműködés a NATO sikerének egyik kulcsa, ezért az új NATO-stratégia bevezetése átalakította a kiképzés és a hadgyakorlatok rendszerét. A NATO nagyszabású gyakorlatai összekapcsolódnak az Amerikai Egyesült Államok Európában átlomázó erői által végrehajtott hasonló, évente megrendezett gyakorlataival. A közös gyakorlatsorozatok célja, hogy a Szövetség valós műveleti terveit felhasználva elősegítse az erők meghatározott irányú stratégiai átcsoportosítását, gyakorolja az egyes régiók megerősítését, bemutassa a NATO katonai képességeit, és elrettentse a potenciális ellenfeleket. A NATO-hadgyakorlatok azonban nemcsak kiképzési célokat szolgálnak, hanem sajátos szerepük is van: egyrészt tesztelik a Szövetség védelmi terveit, másrészt demonstrálják a NATO elkötelezettségét a szövetséges országok vezetése és közvéleménye felé.⁹

A NATO elrettentési és védelmi stratégiája elsősorban katonai eszközökre és az erődemonstrációra támaszkodik, azonban ez a megközelítés nem elegendő a hibrid fenyegetések hatékony kezelésére, amelyek magukban foglalják a kibertámadásokat, a dezinformációs műveleteket és a politikai beavatkozásokat, amelyeket számos ország széles körben használ. Ezért különös jelentőséget kapott a kiber- és hibrid hadviselés elleni védelem mint a NATO egységének és eltökéltségének bemutatására szolgáló nem hagyományos eszköz a közös védelem terén.¹⁰

⁶ Soares 2023, 67–68.

⁷ Szenes 2022, 9–11.; NATO 2022 – Strategic Concept.

⁸ Csiki Varga – Tóth 2022, 5–8.; NATO 2022 – Strategic Concept: i. m.

⁹ NATO exercises.

¹⁰ Gioe et al. 2024, 145–147., 155.

A gyakorlat világos bizonyítéka annak, hogy a NATO felkészült területi integritásának megvédésére és hatékony katonai válaszokat képes adni a modern biztonsági kihívásokra.

A GYAKORLAT ELŐKÉSZÍTÉSE

A NATO évente több hadgyakorlatot tervez és hajt végre. A háromévente megrendezett STDE-gyakorlatok a NATO nagyobb kiképzési feladatai között szerepelnek. A 2024-ben végrehajtott sorozat nagyjából hat hónap időtartamot ölelt fel, és számos – időben eltolts – úgynevezett kapcsolt gyakorlatból állt. Az előkészítése, tervezése már jóval korábban, 2022-ben megkezdődött. A tervezés szakított a korábbi évek hagyományaival, amikor is az éves nagy amerikai gyakorlatsorozat ernyője alatt és egységes scenáriója (forgatókönyv) alapján hajtották végre a Szövetség és a csatlakozott nemzetek saját (nemzeti) gyakorlatait. Az előkészítés korai szakaszában egyértelművé vált, hogy ezúttal is összekapcsolják a NATO- és az amerikai gyakorlatokat, hiszen mindkét gyakorlatsorozat eredetileg az „északi” stratégiai irányra¹¹ koncentrált. Ezért a térben és időben egymással kapcsolódó harcászati gyakorlatok egy ernyő alatti megtervezése és szinkronizálása nem okozott különösebb problémát. Az egységes scenárió szerinti levezetés alapvetően a kijelölt NATO-parancsnokságok feladata lett, amelybe a szövetséges és nemzeti haderőelemek széles skáláját vonták be. A harcászati szintű nemzeti gyakorlatok vezetés-irányítási rendszerét szintén a STDE24 vezetés-irányítási architektúrájába integrálták. Mivel a gyakorlatsorozatot valós erők bevonásával és főleg terepen hajtották végre, ezért a tagállamok kizárólag csak olyan gyakorlattal kapcsolódhattak be, amely e kritériumoknak megfelelt.

Az alábbi táblázat bemutatja a jelentősebb gyakorlatok idejét, helyszíneit és végrehajtásuk módját.

1. táblázat *Az STDE24 gyakorlat főbb kiképzési eseményei (Szerkesztette a szerző)*¹²

Esemény	Időpont	Helyszín	Kapcsolt részgyakorlat	Leírás
Brillant Jump 24	2024. 02. 12–28.	Németország, Lengyelország	Dragon 24	DEPLOYEX13
Grand North 24	2024. 02. 21. – 03. 15.	Norvégia	Nordic Response 24	LIVEX, ¹⁴ FTX, ¹⁵ LFX ¹⁶
Nordic Response 24	2024. 03. 05–14.	Norvégia	Grand North 24	LIVEX, FTX, LFX
Dragon 24	2024. 02. 25. – 03. 14.	Lengyelország	Brillant Jump 24 Saber Strike 24 Grand Center 24	LIVEX, FTX, LFX
Grand Center 24	2024. 02. 26. – 04. 26.	Lengyelország	Saber Strike 24 Dragon 24	LIVEX, FTX, LFX
Crystal Arrow 24	2024. 02. 26. – 03. 12.	Lettország	Dragon 24	LIVEX, FTX, LFX

¹¹ Az éves nagy amerikai gyakorlatok fókuszában, évenként váltva az északi és a balti, valamint a déli, fekete-tengeri régió áll.

¹² Forrás: Steadfast Defender 24; NATO – Exercise List.

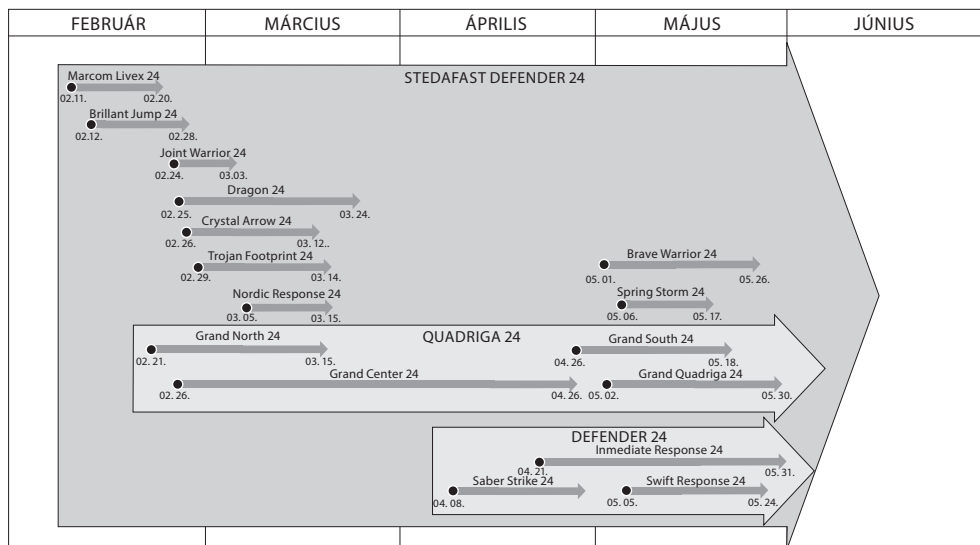
¹³ Deployment Exercise (Kihelyezéssel / átcsoportosítással egybekötött gyakorlat).

¹⁴ Live Exercise (Valós erőkkel végrehajtott gyakorlat).

¹⁵ Field Training Exercise (Terepen végrehajtott gyakorlat).

¹⁶ Live Fire Exercise (Éleslövészettel egybekötött gyakorlat).

Esemény	Időpont	Helyszín	Kapcsolt részgyakorlat	Leírás
Saber Strike 24	2024. 04. 08–30.	Lengyelország, Litvánia	Dragon 24 Grand Center 24	LIVEX, FTX, LFX
Immediate Response 24	2024. 04. 21. – 05. 31.	Németország, Lengyelország, Finnország, Svédország	Quadriga 24	LIVEX, FTX
Swift Response 24	2024. 05. 05–24.	Észtország, Észak-Macedónia, Lengyelország, Magyarország, Moldova, Olaszország, Románia	Grand South 24	LIVEX, FTX
Grand South 24	2024. 04. 26. – 05. 18.	Magyarország, Románia	Swift Response 24	LIVEX, FTX
Brawe Warrior 24	2024. 05. 01–26.	Magyarország		LIVEX, FTX, LFX
Grand Quadriga 24	2024. 05. 02–30.	Litvánia		LIVEX, FTX, LFX
Spring Storm 24	2024. 05. 06–17.	Észtország	Swift Response 24	LIVEX, FTX

1. ábra Az STDE24 gyakorlat időgrafikonja (Szerkesztette a szerző)¹⁷

A fél évet felölelő eseménysorozat, melyet különböző időben és helyszínen hajtottak végre, a legtöbb esetben csak a gyakorlat- és művelettervező szakemberek számára volt átte-

¹⁷ Forrás: Uo.

kinthető, bár a NATO-kommunikáció törekedett a kiképzési események összefüggéseinek elmagyarázására. A táblázat jól mutatja, hogy a tervezőknek milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük, hogy az egyes eseményeket összehangoltan tudják kezelni.

A következő ábra mutatja a nagyobb gyakorlatok időbeli sorrendjét és átfedéseit.

A GYAKORLATOK LEVEZETÉSE

Az STDE24 egy egységes szcenárió alapján, a NATO keleti szárnyát ért fiktív agresszió elleni védelmet szimulálta, amelynek keretén belül az erők meghatározott irányú stratégiai átcsoportosításával elsősorban Lengyelország és a Baltikum megerősítésére fókuszált. A gyakorlat végrehajtása két nagyobb részből állt.

Az első részben a NATO norfolki összhaderőnemi parancsnoksága (JFCNF)¹⁸ irányításával zajlott az észak-amerikai erők transzatlanti átcsoportosítása, amely tengerészeti gyakorlatokon keresztül valósult meg. Ebben a részben két nagyobb haditengerészeti és partra szálló gyakorlatot lehet említeni: Marcom,¹⁹ Livex 24 (Szövetséges Tengerészeti Parancsnokság gyakorlata), valamint a brit Joint Warrior 24 (Egyesített Harcos). A norfolki parancsnokság feladata szerint koordinálta a kijelölt komponens parancsnokságokat, valamint biztosította a stratégiai kommunikációs és tengeri szállítási útvonalakat. A második szakaszban az európai NATO-erők több éleslövészettel egybekötött, terepen, valós erőkkel végrehajtott harcászati gyakorlatot vezettek le a NATO brunssumi összhaderőnemi parancsnoksága (JFCBS)²⁰ irányításával. Ebben a részben történt a NATO és a nemzetek által felajánlott gyakorlatok szinkronizálása is. A koncepció nem új keletű, mivel három évvel korábban, 2021-ben már hasonló elgondolás alapján rendezték meg a Steadfast Defender 21 gyakorlatot, bár kisebb léptékben. Akkor az első részt számítógéppel támogatott parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatként hajtották végre, míg a második része az amerikai Defender Europe 21 (Európa Védelmezője) gyakorlatsorozat keretein belül zajlott.²¹

Az STDE24 ernyője alatt számos kisebb és nagyobb hadgyakorlatot terveztek, amelyeket a korábbi években többnyire önállóan rendeztek meg. Mivel ezek összetettségükben és kiterjedésükben erősen különböztek egymástól, ezért a továbbiakban csak azokat mutatom be részletesen, amelyekhez kisebb harcászati gyakorlatok kapcsolódtak, vagy amelyeket más nagyobb gyakorlattal együtt összekapcsoltan hajtottak végre.

Az egyik ilyen nagyobb többnemzeti gyakorlat a lengyel Dragon 24 (Sárkány), amely 2024. február 29. és március 24. között Lengyelországban zajlott harcászati és hadműveleti szinten. A komplex gyakorlatban a lengyel szárazföldi, légi, tengeri és különleges műveleti erők parancsnokságai, kijelölt alakulatai, valamint NATO-szövetséges országok vettek részt, mintegy 20 ezer fővel. Célja a kisebb harcászati gyakorlatok befogadása, összehangolása, ezzel előkészítve egy valós erőkkel, terepen végrehajtott hadműveleti és harcászati szintű művelet végrehajtását. Két fő szakaszból állt: az elsőben különböző válságreakgáló műveleteket, valamint az STDE24 célkitűzéseinek megfelelő beérkező szövetséges erők fogadását és integrációját gyakorolták, míg a másodikban védelmi harctevékenységet hajtottak végre. A védelmi harc részeként a beérkező szövetséges csapatok a Visztula folyón Korzeniewónál egy pontonhídon keltek át, amelyet egy német–brit hídépítő zászlóalj épített. A gyakorlat

¹⁸ Joint Force Command Norfolk.

¹⁹ Allied Maritime Command.

²⁰ Joint Force Command Brunssum.

²¹ Steadfast Defender 2024.

első szakaszában a NATO Nagyon Magas Készenlétű Összhaderőnemi Kötelék (VJTF²²) erőit csoportosították át Lengyelországba, majd a lengyel gyakorlathoz kapcsolódva végrehajtották a Brilliant Jump 24-et (Briliáns Ugrás).²³

Vele párhuzamosan futott a Crystal Arrow 24 (Kristálynyíl) többnemzeti gyakorlat, amelyet a Lett Szárazföldi Erők gépesített lövészdandára, valamint a Nemzeti Gárda 1. Riga Dandárja hajtott végre komplex harcászati gyakorlatként 2024. február 26. és március 12. között. A lett nemzeti gyakorlathoz kapcsolódott a kanadai vezetésű NATO megerősített előretolt jelenlétű harccsoport (eFP²⁴), „Harckész” (CREVAL²⁵) minősítő gyakorlat végrehajtása. A mintegy 2000 katonával megrendezett kiképzési eseményen Albániából, az Egyesült Államokból, Dániából, a Cseh Köztársaságból, Észtországból, Olaszországból, Kanadából, Montenegróból, Lengyelországból, Szlovákiából, Szlovéniából, Spanyolországból és Németországból vettek részt.²⁶

Az STDE24 érdekessége, hogy a korábbi évektől eltérően a német Bundeswehr is nagy létszámmal és egy komplex gyakorlatsorozattal csatlakozott a saját Quadriga²⁷ 2024 végrehajtásán keresztül. Németország e gyakorlat révén kívánta támogatni a Szövetség keleti szárnyát. A több fázisra tervezett sorozat, köztük a Grand North (Nagy Észak), Grand Center (Nagy Központ), Grand Quadriga (Nagy Quadriga) és Grand South (Nagy Dél), a német szárazföldi erők legnagyobb gyakorlata lett, amelyen több mint 12 ezer katona vett részt. A négy részgyakorlat keretében a Bundeswehr tesztelte a kijelölt egységek és alegységek riasztását és átcsoportosítását, amelyek Észak-Norvégiától Lengyelországon és a Baltikumon át Romániáig terjedtek. A gyakorlat neve egyébként a berlini Brandenburgi kapun álló ókori négylovas harci szekérre utal, amely az egységet, az erőt és a szabadságot jelképezi.²⁸

A Grand North végrehajtása alatt a német gyorsadosztály hegyi alakulatait vasúti, légi és tengeri szállítási útvonalon csoportosították át Észak-Norvégiába. Itt csatlakoztak az extrém téli éghajlati és időjárási viszonyok között kezdődő Nordic Response 24 (Északi Reagálás) gyakorlathoz.²⁹

A Grand Center végrehajtása során a német 1. páncélosadosztály kijelölt dandárjai és alegységei február végétől közúti menetben indultak Litvánia irányába (Németország keret-nemzeti feladatokat lát el a Litvániát védő dandárharcsoportban). A 21. páncélosdandár részeivel kiegészülve a német erők részt vettek a lengyelországi Dragon 24 nemzeti gyakorlaton, valamint a lengyelországi amerikai Saber Strike (Kardcsapás) gyakorlaton. A Dragon 24 során az 1. páncélosadosztály erői 2024. március 4-én keltek át a Visztula folyón. Ez a nap volt egyben az STDE24 médianapja is.³⁰

A Grand South 24 feladatot jelentett Magyarország számára is, amelyet az amerikai Swift Response 24 (Gyors Reagálás) gyakorlattal összekapcsolva rendeztek meg. Május elején a német gyorsreagálású hadosztály jelentős erőket és szállító repülőgépeket csoportosított át Pápára és Kecskemétre. Az ideiglenes összpontosítási körletekből a holland ejtőernyős

²² Very High Readiness Joint Task Force.

²³ Dragon-24 – The most critical...; Dragon-24: The most important...

²⁴ enhanced Forward Presence.

²⁵ Combat Ready Evaluation.

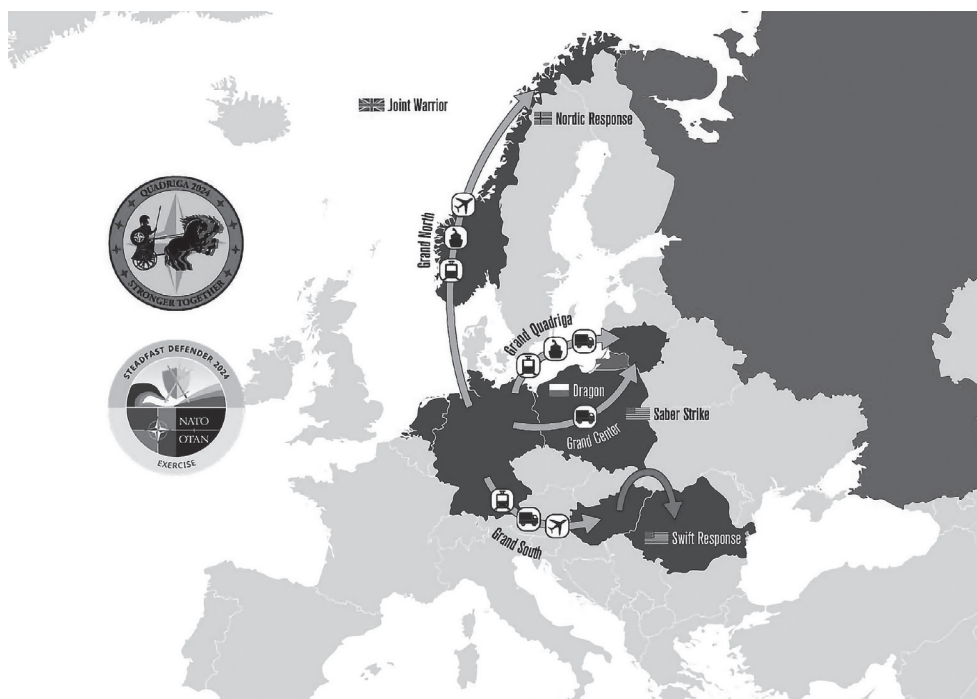
²⁶ National Armed Forces and...

²⁷ Ókori négylovas harci szekér.

²⁸ Landes- und Bündnisverteidigung...; Heer und NATO-Partner...; Flyer for the...

²⁹ Uo.

³⁰ Landes- und Bündnisverteidigung... i. m.; Heer und NATO-Partner... i. m.; Flyer for the... i. m.

1. térkép A Quadriga 24 gyakorlat³¹

alegységekkel kiegészülve a romániai Torda és Nagysink közelében található ledobási zónába hajtottak végre több légideszant-műveletet.³²

A Grand Quadriga végrehajtása során a német 10. páncélos hadosztály alegységeit átcsoportosították Litvániába a Pabrade gyakorlótérre, ahol a sorozat zárásaként litván („Iron Wolf” Lövészdandár) és holland (13. Könnyű Dandár) erőkkel közösen éleslövészettel egybekötött komplex harcászati gyakorlatot hajtottak végre.³³

A kétévente Észak-Norvégiában levezetett Cold Response (Hideg Reagálás) fedőnevű gyakorlat már hosszú múltra tekint vissza. A NATO Finnországgal és Svédországgal való bővítésének köszönhetően a gyakorlatot 2024-ben már Nordic Response-ként rendezték meg. A gyakorlaton 13 NATO-szövetséges ország (Belgium, Kanada, Dánia, Finnország, Franciaország, Németország, Olaszország, Hollandia, Norvégia, Spanyolország, Svédország, az Egyesült Királyság és az USA) több mint 20 ezer katonája vett részt. A gyakorlat szárazföldi része Észak-Norvégiára, Svédországra és Finnországra fókuszált, ahol valós erőkkel, éleslövészettel egybekötött harcászati gyakorlatot vezettek le, speciális időjárási körülmények között. Nagy volt az aktivitás a Norvégiához tartozó tengeren, de jelentős tevékenység zajlott az észak-norvégiai Troms és Finnmark megye partjainál fekvő területeken is. Több mint 50 különböző típusú hajóosztály (tengeralattjáró, fregatt, korvett, repülőgép-hordozó stb.) vett részt a légi erő hathatós támogatása mellett.³⁴

³¹ Forrás: Landes- und Bündnisverteidigung... i. m.

³² Landes- und Bündnisverteidigung... i. m.; NATO troops...; Swift Response 2024.

³³ Exercise Grand Quadriga 2024 wraps...g

³⁴ Nordic Response 2024.

A felsorolásban külön figyelmet érdemel az amerikai Defender 24 (Védelmező), amely az Egyesült Államok Európai Parancsnokságának (US EUCOM) legnagyobb éves gyakorlata. A hagyományosan évente megrendezett nagygyakorlat a korábbi években mintegy motorja volt a közös erőfeszítéseknek, és ennek ernyője alatt hajtották végre a különböző szövetséges és a kapcsolt nemzeti gyakorlatokat. A korábbi éveknek megfelelően egyes fázisaként vagy részeként megrendezett Saber Strike, Immediate Response (Azonnali Reagálás) és Swift Response gyakorlatok végrehajtásával az amerikai erők európai alkalmazását tesztelték. A több mint 17 ezer amerikai és 23 ezer szövetséges katona részvételével megrendezett gyakorlat méltán lett az utóbbi időszak legnagyobb gyakorlata Európában.³⁵ Bár a megrendezett gyakorlatok külön-külön is értelmezhetőek, és komoly erőt képviselnek, mégis egyben tekintve érthetőek meg igazán.

A kétévente megrendezett Saber Strike 24 gyakorlatot szintén a Defender 24 első fázisaként hajtották végre. A Lengyelországban és Litvániában zajló gyakorlatot időben eltolva, de a lengyel Dragon 24-essel szoros együttműködésben tartották, felhasználva az előbbi szcenárióját, hadművelleti és harcászati beállításait, majd annak befejezését követően folytatták a már megkezdett műveletet. A terepen végrehajtott, éleslövészetekkel egybekötött harcászati gyakorlatba bekapcsolódtak a Lengyelországba és Litvániába települt eFP-k is. Az esemény egyik már hagyományosnak tekinthető mozzanata az amerikai 2. páncélos felderítőezred (2CR³⁶) egy megerősített zászlóaljának közúti menetben végrehajtott átcsoportosítása a gyakorlat helyszínére. A harcászati menetet 2024-ben a 4. zászlóalj³⁷ (4th Squadron) hajtotta végre a németországi Vilseckből a lengyelországi Bemowo Piskie gyakorlótérre, hogy csatlakozzon a részt vevő nemzetek alegységeihez.³⁸

A második fázisa a 2024. április 30. és május 31. között levezetett Immediate Response 24 gyakorlat, amelynek során az amerikai és a szövetséges erők művelleti átcsoportosításának, befogadásának, állomásoztatásának, logisztikai kiszolgálásának és művelleti területen belüli áttelepítésének feladatait gyakorolták Németországban és Lengyelországban, szorosan együttműködve a német Quadriga gyakorlattal. A csapatmozgások közötti, vasúti vagy légi szállítással valósultak meg. Az Immediate Response történetében először fordult elő, hogy a gyakorlat célállomásaként Svédország és Finnország szerepelt. Az amerikai 10. hegyi hadosztály 3. dandárharccsoportja által végrehajtott átcsoportosítás során az újonnan felvételt nyert NATO-tagországok először gyakorolhatták a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) feladatait.³⁹

A Defender 24 utolsó fázisa a 2024. május 5–31. között megrendezett Swift Response 24 elnevezésű gyakorlat volt, amelynek célja a szövetséges légideszant-képesség demonstrálása, valamint a légi teherdobások gyakorlása volt. Az esemény egyik meghatározó elemét az ejtőernyős ugrások végrehajtása képezte, amelyben a kijelölt harccsoportok légideszantműveleteket hajtottak végre ideiglenes összpontosítási körletekből Észak-Macedóniába, Észtországba, Moldovába, Lengyelországba, Romániába és Svédországba. Az előző években a gyakorlatot még a Defender első fázisaként rendezték meg, ám 2024-ben az amerikai

³⁵ About DEFENDER 24.

³⁶ US 2nd Cavalry Regiment

³⁷ 4th Squadron

³⁸ Robertson 2024; Clark 2024.

³⁹ Mort 2024; Bye 2024; Morrison 2024; Press Release – U.S. Army Soldiers...

tervezők több szempontot figyelembe véve már a végére hagyták. A gyakorlat szorosan együttműködött a német Grand South 24 szinkronizált eseményeivel.⁴⁰

A 15 szövetséges nemzet részvételével megrendezett Spring Storm 24 (Tavaszi Vihar) Észtország legnagyobb éves gyakorlata volt. A 19. alkalommal, közel 14 ezer észt és szövetséges katonai részvételével levezetett kiképzési feladaton az Észt Védelmi Erők szárazföldi, légi és haditengerészeti erői mellett a NATO eFP Észtországban állomásozó katonái, valamint a brit hadsereg 16. Dandárjának állománya vett részt. A komplex harcászati gyakorlaton az észt 1. és 2. Lövészdandár, a Támogató Parancsnokság, a Kiberparancsnokság és a Nyugati Területvédelmi Régió tartalékosai vettek részt, de a katonai Vészhelyzeti Reagáló Központ is bekapcsolódott. A veszélyes zónákból való evakuálást is gyakorolták e központ vezetésével.⁴¹

Az STDE24 szervezésében és levezetésében Magyarország is aktív szerepet vállalt. Egyfelől a Brave Warrior 24 (Bátor Harcos) gyakorlat megszervezésével járult hozzá a NATO kollektív védelmi erőfeszítéseéhez, másfelől a BNT részeként biztosította a szükséges repülőtéri infrastruktúrát és logisztikai szolgáltatásokat a német Grand South 24 és az amerikai Swift Response 24 gyakorlatokhoz. A Brave Warrior 24 gyakorlat – a magyar vezetésű NATO Előretolt Szárazföldi Többnemzeti Harccsoport⁴² mellett – a nemzeti erők fő kiképzési rendezvénye is volt. A légierő- és a különböző támogató gyakorlatokat a Brave Warrior 24 időszakában hajtották végre. A magyar részvétel tehát nemcsak a NATO közös védelmi feladatainak megjelenítését szolgálta, hanem azt is demonstrálta, hogyan tud egy befogadó ország támogatni egy nemzetközi katonai együttműködést.⁴³

KÖVETKEZTETÉSEK

A Steadfast Defender 2024 gyakorlat a NATO újkori történetének egyik legjelentősebb és legösszetettebb kiképzési eseménye volt, de céljaiban és méreteiben elmaradt a hidegháború alatti Reforger⁴⁴ gyakorlatoktól. Az STDE24 ugyanakkor a mai helyzetben nem csupán a transzatlanti szövetség katonai erejét demonstrálta, hanem a Szövetség hosszú távú stratégiájának megerősítéséhez is hozzájárult. A gyakorlat a különböző nemzetek közötti együttműködés erősítésére is szolgált, amely kulcsfontosságú a Szövetség egységének fenntartásában. Ennek során kiemelten tesztelte a NATO parancsnoksági, kommunikációs és logisztikai rendszereinek integrációját, de a „megtagadás alapú elrettentés” és az „előretolt védelem” elveinek gyakorlati próbájára is sor került.

A hidegháború óta egyértelműen ez volt a NATO-erők legnagyobb létszámot és technikai eszközöket felvonultató gyakorlata, amely méretében és kiterjedésében messze felülmúlta 2018-as elődjét. A többnemzeti gyakorlat, valamint a nagyobb amerikai Defender 24 és a német Quadriga 24 integrációja bizonyította, hogy a NATO képes nagyszabású és összehangolt európai műveletekre. A jövőbeli hadgyakorlatok valószínűleg tovább finomítják ezt a megközelítést, akár új hadművelleti koncepciók bevezetésével is. Mivel a NATO egyre nagyobb hangsúlyt fektet a gyors reagálásra és a stratégiai átcsoportosításra, így az STDE24

⁴⁰ NATO troops...; Swift Response 2024: i. m.; US-led exercise...

⁴¹ Largest annual military...d

⁴² Forward Land Force Battlegroup (FLF BG HUN)

⁴³ Ambitious Goals...; “Brave Warrior”...; Swift Response 2024: i. m.

⁴⁴ A REFORGER (Return of Forces to Germany) hidegháború alatti gyakorlatok (1969–1993) Nyugat-Németország védelmét gyakorolták, de méreteit tekintve mindig nagyobbak voltak, jóval meghaladták a 100 ezer főt.

több szempontból is meghatározza a NATO jövőbeli hadgyakorlatait. Ezek várhatóan még inkább a szövetséges reagáló erők (ARF) műveleteinek összehangolására összpontosítanak majd, hogy biztosítsák a gyors és hatékony reagálást bármilyen biztonsági kihívásra.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- *About DEFENDER 24*. National Guard, 2024. <https://www.nationalguard.mil/Features/2024/DEFENDER-24/> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 29.)
- *Ambitious Goals Set for This Year's "Brave Warrior" International Military Exercise*. Hungary Today, 2024. 05. 13. <https://hungarytoday.hu/ambitious-goals-set-for-this-years-brave-warrior-international-military-exercise/> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 25.)
- *"Brave Warrior" – Spectacular International Military Exercise Commences*. Hungary Today, 2024. 05. 09. <https://hungarytoday.hu/brave-warrior-spectacular-international-military-exercise-commences/> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 25.)
- *Bye, Hilde-Gunn: Immediate Response 24: US Military Convoy Exits Sweden and Enters Finland in 550-Mile Journey in the North*. High North News, 2024. 05. 08. <https://www.highnorthnews.com/en/us-military-convoy-exits-sweden-and-enters-finland-550-mile-journey-north> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 29.)
- Clark, Andrew: *Saber Strike 24 kicks off with tactical road march in Germany*. The United States Army, 2024. 04. 10. https://www.army.mil/article/275238/saber_strike_24_kicks_off_with_tactical_road_march_in_germany (Letöltés időpontja: 2024. 12. 27.)
- Csiki Varga Tamás – Tálás Péter: *Megerősített elrettentés és védelem – a NATO új stratégiai koncepciójának és madridi csúcstalálkozójának értékelése*. Stratégiai Védelmi Kutatóintézet, Elemzések, 2022/8. https://svkk.uni-nke.hu/document/svkk-uni-nke-hu-1506332684763/SVKI_Elementzesek_2022_8.pdf (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *DRAGON-24 – The most critical tactical exam*. Ministry of National Defence – Republic of Poland, 2024. 01. 23. <https://www.gov.pl/web/national-defence/dragon-24---the-most-critical-tactical-exam> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *Dragon-24: The most important exercise of the Polish Army this year*. MILMAG. https://milmag.pl/en/dragon-24-the-most-important-exercise-of-the-polish-army-this-year/#google_vignette (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *Exercise Grand Quadriga 2024 wraps, effectiveness of NATO defence planes tested, intense military traffic back home starting*. Lithuanian Armed Forces, 2024. 05. 29. <https://kariuomene.lt/en/exercise-grand-quadriga-2024-wraps-effectiveness-of-nato-defence-planes-tested-intense-military-traffic-back-home-starting/25965> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *Factsheet stde24*. NATO – STDE 24 Media Centre. <https://shape.nato.int/stde24/newsroom> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 21.)
- *Flyer for the Quadriga 2024 exercise series*. bundeswehr.de. <https://www.bundeswehr.de/resource/blob/5710100/06bec54e23856c511eb9f672a33c3fdd/quadriga-2024-flyer-data.pdf> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 26.)
- Gioe, David V. et al.: *Reassessing NATO's deterrence and defence posture in the Baltics: rebalancing strategic priorities to counter Russian hybrid aggression*. Defense & Security Analysis, 41:1, 2024. 11. 14., 145–165. <https://doi.org/10.1080/14751798.2024.2424935> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)

- *Heer und NATO-Partner starten 2024 ein Großmanöver.* bundeswehr.de. <https://www.bundeswehr.de/de/organisation/heer/aktuelles/heer-und-nato-partner-starten-2024-ein-grossmanoeuver-5710094> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 26.)
- *Landes- und Bündnisverteidigung – die Übungsserie QUADRIGA 2024.* Presseportal, 2024. 01. 31. <https://www.presseportal.de/pm/127975/5703628> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 26.)
- *Largest annual military exercise Spring Storm 2024 comes to an end.* Republic of Estonia – Defence Forces, 2024. 05. 17. <https://mil.ee/en/news/largest-annual-military-exercise-spring-storm-2024-comes-to-an-end> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 28.)
- Morrison, Bob: *SR24 UK Rapid Air Land in the Baltics.* Joint Forces News, 2024. 09. 09. <https://www.joint-forces.com/features/75463-sr24-uk-rapid-air-land-in-the-baltics> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 27.)
- Morrison, Bob: *SR24 US and UK Baltics Joint Forcible Entry.* Joint Forces News, 2024. 05. 27. <https://www.joint-forces.com/exercise-news/73446-sr24-us-and-uk-baltics-joint-forcible-entry> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 27.)
- Mort, Thomas: *Setting the theater for DEFENDER 24: U.S. Army Reserve and Danish military open Kalundborg port for Immediate Response.* The United States Army, 2024. 04. 24. https://www.army.mil/article/275638/setting_the_theater_for_defender_24_u_s_army_reserve_and_danish_military_open_kalundborg_port_for_immediate_response
- *National Armed Forces and NATO allies to take part in military exercise „Crystal Arrow 24”.* National Armed Forces, 2024. 02. 27. <https://www.mil.lv/en/news/national-armed-forces-and-nato-allies-take-part-military-exercise-crystal-arrow-24> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *NATO 2022 – Strategic Concept.* <https://www.nato.int/strategic-concept/> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *NATO – Exercise List.* <https://shape.nato.int/stde24/newsroom/exercise-list> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *NATO exercises.* https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49285.htm (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *NATO's Steadfast Defender 2024: Unprecedented Military Exercise Signals Alliance Unity and Preparedness.* NATO's Strategic Warfare Development Command, 2024. 01. 26. <https://www.act.nato.int/article/steadfast-defender-2024-signals-alliance-unity-and-preparedness/> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *NATO troops take part in airborne exercise “Swift Response 2024”.* NATO, 2024. 05. 13. https://www.nato.int/cps/en/natohq/photos_225633.htm?selectedLocale=en (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *Nordic Response 2024.* Norwegian Armed Forces, 2024. 12. 20. <https://www.forsvaret.no/en/exercises-and-operations/exercises/nr24#:~:text=The%20Norwegian%20military%20exercise%20Cold%20Response%20has%20a,13%20allied%20nations%20took%20part%20in%20the%20exercise> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *Press Release – U.S. Army Soldiers Begin Long-Distance Transit Across Nordic Region.* U.S. Army Europe and Africa, 2024. 04. 30. <https://www.europeafrica.army.mil/ArticleViewPressRelease/Article/3759917/press-release-us-army-soldiers-begin-long-distance-transit-across-nordic-region/> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 29.)
- Robertson, Austin: *Saber Strike: An exercise in foundational partnership.* The United States Army, 2024. 04. 26. https://www.army.mil/article/275706/saber_strike_an_exercise_in_foundational_partnership (Letöltés időpontja: 2024. 12. 28.)

- Soares, Joaquim: *A Comparative Assessment of Defence Strategy within NATO Countries*. The RUSI Journal, 168:4, 2023, 60–70. <https://doi.org/10.1080/03071847.2023.2238007> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 27.)
- *STEADFAST DEFENDER 2024*. NATO, 2024. 03. 08. <https://www.nato.int/cps/en/natohq/222847.htm> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *Swift Response 2024*. Jogonalappal, 2024. 05. 07. <https://jogonalappal.hu/swift-response-2024> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 27.)
- Szenes Zoltán: *Felkészülés a háborúra? A NATO új stratégiai koncepciójának értékelése*. KKI Elemzések: A Külügyi és Külgazdasági Intézet Időszaki Kiadványa, 2022/41, 1–16. <https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2022.41> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 25.)
- *Trident Juncture 2018*. NATO, 2018. 10. 29. <https://www.nato.int/cps/en/natohq/157833.htm> (Letöltés időpontja: 2024. 12. 22.)
- *US-led exercise Swift Response 24 putting Paratroopers to the test*. NATO, 2024. 05. 06. <https://shape.nato.int/news-archive/2024/usled-exercise-swift-response-24-putting-paratroopers-to-the-test> (Letöltés időpontja: 2024. 02. 25.)